

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1837. 15. Mei.

19ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Pehterburges. Ohrâ Mei augsti zeeniga Keisera wezzakajs dehs, tas frohna mantineeks, zehsarewitsch un leelwirfts Alekxander Nikolajewitsch aisbrauze us Kreewu semmi, zittas gubbermentes apmekleht.

Is Rihges. Zê mehs dabbujuschi gan drufzin skaidraku sinnu pahre to Latweeschu gohda-wihru, kas apnehmahs sawâ walsti pee semneekem eezelt sah-tibas-beedribas. Winna wahrds ir: Kristap Raktin un winsch Waltengôds par saimneeku un pagasta teesai par preekschneeku. Tas jau preeksch pahri gaddeem, schinnis lappâs tahs pirnas sinnas pahre tahm sah-tibas-beedribahm Entenderu un Amerikaneru semmê lassijis, tohti preezajahs un dohmaja: ak kaut arri muhsu pussês drihs tahdas paschas beedribas tiktu eezeltas! — Bet lihds schim walti gaidijis, ka sahds no augsti mahziteem kungeem to isdarritu, pars usnehmahs, ar weenteesigeem wahrdeem to usrakstih, kas pehz winna dohmahm sah-tibas beedribai warretu par likkumeem buht. Schohs sawus rakstus winsch ne ween saweem draugeem lassija preekschâ, bet jau preeksch leeldeenas mums arri fuhrija us Rihgu, luhgdams, lai pahrraugam, wainas isdeddam, un tad pee waldneekem isluhdsam semneekem to brihwibu, pa sah-tibas-beedribahm fadohtees. — Kaut nu gan tas tizzigs prahts un ta brahlu mihlestiba, kas tan-nis rakstôs parahdijahs, mums gauschi patikke, tatschu mehs atraddam, ka teem wehl daschs truhkums pee skaidribas un sapraschanas un zittas misseschanas bija; tadeht gohda-wihram atbildejam, ar ihseem wahrdeem sakkoht, tâ: "Mehs ne usnemnotees wis, neds tohs atsuhhtitus rakstus pahrtaisiht un pee teefas eedoht, neds paschi farakstih zittus tahdus likkumus; jo mums us to wehl dauds waijadsigas sinnaschanas truhkstoht; ir to mehs wehl ne sinnoht wis, kuxri tee wissderrigati no teem likkumeem, kas jau zittas semmês geld. Turpretti mums effoht stahstih, ka weens no Widsemmes zeenigeem mahzitajeem jau feun ar tahdeem likkumeem effoht gattaws, kuxru apstiprinaschana no teefas pussês arri gaidama. Tadeht lai arri mehs pasemmigâ prahtâ gaidam, kamehr waldischana tahdas beedribas dohshoht brihw; bet ja arri tahdas beedribas muhsu pussês ne mas ne tiktu eezeltas, tatschu ne weenam zilwekam ne buhshoht aisleegts, us sahribu dohtees; jo mehs wissi jau zaur sawu swehtu kristigu tizzibu ihsten stahwoht tahdâ beedribâ, kuxrâ katram beedrim nahkotees, no wissas firds sawahm sahribahm pretti buht. Warroht tapehz arri pasluddinahr, ka tee laudis wissi, kas

teefcham no deewabihjigas firds stipreem dsehreneem gribboht at-
 rantees, arri bes tahdas sawadas beedribas pastahwefchoht sawâ labbâ apnem-
 schanâ, un ka turpretti ar teem zitteem, kas tik deht beedribas un deht likku-
 meem tâ gribboht dshwoht, eefsch schahm leetahm taf ne kas ne buhschoht; tee
 laikam wehl zaur pascheem likkumeem jo gruhtaki apgrehfotohs. — Deews un
 waldineeki tapeh; gan labbaki sinnaschoht, woi tahdas beedribas mums par labbu
 buhs, woi ne; un t. j. pr.“ —

. Tahs ihfas sinnas par muhsu pasauli jeb semmi 12tais gabbals.
 (12tâ lappâ, schahs sinnas 10tâ gabbalâ, 5tâ sleija no galla, drikketajs missejahs, tur
 diwreis likdams to wahrdu: lihds, kur waijadseja buht: dauds.)

Daschureisi leetus laikâ pee debbes fo reds, kas kâ weena strihpaina bante
 isfkattahs, jo tai eefschâ irr strihpas: weena farkana, weena farkan-dseltena,
 weena dseltena, weena salka, weena gaischi-silla, weena tumfschi-silla, un weena
 fill-farkana; septinas prohti. Echo sauz par warrawihksni, un ta zekahs
 no ta, ka faules starri us leetus lahfeh̄m, kas semmê nahk, slihti wirsû schau-
 jahs. Kad tu glahses gabbalu nemm, un to fahnis no azzim prett faules woi
 swezges turri, tad tu arri glahsê kahdus tahdus kulleerus dabbusi redseht. Brih-
 scham fuggineeki pa juhru braukdami, kad faule spihd un laiks meerigs tâ pa-
 lustejahs, ka fugga-flohtu, kas no farreem taifita, nemm, to uhdeni eemehrze,
 pah̄r fugga mallu leek, un knaschi apfahet greesch, tâ ka uhdens lah̄faini ah̄râ
 lezz. Kad tee nu tâ darra, tad juh̄ras uhdeni warrawihksnes gabbalu reds.—
 Brihscham pee debbes arri diwi warrawihksnes weenu pah̄r oh̄tru reds, bet tahs
 irr tâ, ka weena wairak, oh̄tra masak spoh̄scha. Ta, kas masak spoh̄scha, zits
 ne kas naw, kâ tahs spoh̄schakas atspihdums. Gaddahs arri, faut gan dauds
 rettaki, ka kahdu tahdu reds, kad leetus laikâ ne faule, bet meh̄nes spihd, prohti,
 kad faule jau noleh̄kusi. To tad meh̄nes-starri pataifa. — Pirms faule us-
 lezz, un kad ta noleh̄kusi, tad farkanumu daudsreis pee debbes eerauga, fo par
 rihta un wakkara farkanumu sauz. Schis arri no faules-starreem, kas tad
 itt kâ lausti mums azzis nahk, zekahs. — Noteek arri, ka ap sauli woi meh̄nesi
 bah̄s rinkis parahdahs, fo sehtu sauz. Tas nahk no twaikeem, kas preeksch
 faules woi meh̄nes fawillufshees. Daschureisi pee faules un daschureisi pee meh̄-
 nes kahdu appatu gaischumu reds, kas tapat kâ faule woi kâ meh̄nes isfkattahs.
 Gudri sakka, ka, kad twaiki preeksch faules woi meh̄nes un tee zaur leelu auk-
 stumu augschâ par fihku krussu paleek, ka tad faule woi meh̄nes schinni krussâ
 speegelejahs, un ka ta leeka-faule un tas leekais-meh̄nes tahs ih̄stenas faules
 un ih̄stena meh̄nes bilde irr. — Seemeta pussê, ih̄pachi ruddeni un seemâ wak-
 kard̄s, kad jau faule noleh̄kusi, un naktis laikâ pee mums daschureisi gaischums
 rahdahs, itt kâ atspihdums no leela ugguns. Echo gaischumu sauz par kah-
 wejeem, pah̄weem, murgeem, baigeem. Laudis, kas wairak prett seemeta
 galla dshwo, to ne tik daschureisi, bet daudsreis reds, un paschâ seemelt tas
 gan drihs katrâ nakti, kad flaid̄s laiks, un pah̄r wissu debbesi steepjahs, un

dauds spohschaks, ne fà pee mums. Kad, fà es jau par to runnais, naktis pee seemeta galla lohti garras, tad schis gaischums padarra, fa tahs gaischas paleef, un gan drihs gaischas fà deenas. Reismanni, kas us prett-seemeta gallu braufuschi, arri tur tahdu paschu gaischumu redsejuschi, un arri tur, fur tàpat fà pee seemeta galla naktis brihnum' garras, zaur tahdu spihdumu tahs gaischas paleef. Kahda leeta scho gaischumu padarra, to ne weens wehl naw dab-bujis labbi issinnacht; bet to katrs warr isprast, fa tas ta mihta Deewa schehla-stiba, fa tur, fur laudis daudsreis ilgu laiku fauliti ne dabbu redseht, zits spohschums buhtu, fa tee arri naktis laikâ waretu ahrâ buht, un darbus, kas teem tur strahdajami, pastrahdacht, woi arri pa zellu eet woi brauft. Meh's brihne-jamees lohti, kad tahdu gaischumu eeraugam, bet winni par to tif pat mas brih-nejahs, fà meh's par rihta un wakkara farkanumu. Pee mums dauds laudim bail paleef, kad to reds; ihpaschi, kad to beesi reds, un kad tas itt farkans. Zee dohma, fa nu drihs karri ar leelahm affins-isteeschanahm buhs. Winni paleef preezigi, tapehz, fa winneem nu ta naktis fà deena palikkufi. Ja tas tà buhtu, fa schis debbes-spohschums sime us karreem, tad jau winneem, kas tur ihsten seemelt dsihwo, bes mitteschanas karri buhtu, bet tà tas ne pawissam naw. Zee laudis, kas tur irr, wehl naw ne muhscham karri redsejuschi. Tif pat mas tas sime us karreem, fà rihta un wakkara farkanums. Bet tapehz, fa tas brihscham tà gaddijees, fa karri zehlahs, kad tahdu debbes-blahsmu redseja, tapehz dauds laudis dohma, fa tahda blahsma farra-preekschisime. — Brihscham arri gaisâ leelas ugguns bumbas us ihfu laiku parahdahs, un tahs tur daschureisi ar leelu trohksni fasprahgst, un noteef tad arri, fa tur, fur tahs fasprahguschas, afmini semmê kriht. Râ tahdas bumbas padarras un gaisâ nahf, to arri ne weens wehl naw labbi isdibbinajis. — Red's arri, un ne tif retti, fa zaur gaisu spihdekti, kas fà swaignes isfkattahs, schaujahs un semmê kriht. Zee irr semmes twaift, kas gaisâ kaphuschi, tur sakarsuschu un eededsinajuschees. — Waffaras- un ruddens-wakkarôs daschi redsejuschi masas, leesminas kahdâ weetà pahf semmi, un laudis dohma, fa tur, fur tahdas leesminas reds, appaksch semmes nauda effoht; bet lai tif roh! semmi un dubtus tur atraddihs, bet ne naudu. Schahs leesminas arri zellahs no twaifeem, kas no semmes ahrâ nahf. — Daschâs mallâs pee juh'ras un arri leelôs klajumôs brihscham gaisâ wissadas semmes leetas: kalnus, kohkus, nammus, kuggus un tà wehl eerauga. Tas no ta nahf, fa tur gais daschureisi tahds, fa tahdas leelas no semmes us augschu gaisâ spreegelejahs. — Brihniski, af Deews, tà fakka Dahwids, irr tawi darbi, un to manna dwehsele gan atsicht.

..... 3.

• Gudribas mahzibas.

13.

Zuhs, behni: klausait wezzakeem,
Ne tizzat laudim blehdigeem,
Kas jums par tehweem usbahschahs
Un pehz iuhs wedd eeksch blehdibas.

14.

Ne leezi smeeklâ kaiminu,
Neds turrees pahf to gudraku;
Winsch laikam drihs pahf tewi smees,
Un pehdigs smechieis smeie pateesf.

15.

Ne raugi wihr' pee zeppures,
Neds meitinu pee bantites;
Warr abbeem buht waigs jauks deef gan,
Bet abbeem flinkums arridsan.

16.

Eeksch gehrbuma ne leppojees,
Neds fungu wihsē apgehrbees;
Jo kad Deews tewi plazzinahs,
Jr rabdi, smeijoh, tew atstahs.
(Us preekschu wehl zittas.)

H.

S l u d d i n a s c h a n a.

Zau irr gattawa ohtas sehjas zettorta sauja muhsu grahmatinu, fo sauz:
"Deewa wahrdu mihlotajeem." — Eē eekschā atrohnahs tikween stahsti pahr fo,
fas tizzibas dehl pasaulē notiffe, un prohti: Sinna's pahr teem wihereem, fas dshwo-
juschi rannis laikōs, kad Euters tizzibu atjaunaja, un fas muhsu deenās wehl peeminne-
jami: 1) pahr Euteru paschu, 2) pahr Wihlipu Melanktohnū, augstas skoblas
mahzitaju Wittenbergē, 3) pahr Jahn Ektu, katolu mahzitaju Ingolstättē, 4) pahr
Pidriku, to treschu, Saksusenmes kuhrwirstu un 5) pahr Jahn Tezzelu, muhki
no Dominikahneru beedribas. — Gan arri scho grahmatu par 10 kap. sudr. war dabs
buht muhsu nammā pee sunder-relas; bet, luhdsams, zaur posti lai tak naudas neds
pa 10 kapeikeem neds pa weeneem rubteem mums peefuhta, kà winnā neddetā gaddis-
jahs; jo tad sushitajam ne ween, bet arri postes-kungeem un mums pascheem wairak
publes turklaht, ne kà tas wehritē. Labbaki lai tak no sawa mahzitaja padohmu luhds;
tas gan sinna's mihligi palihdscht, scho woi zittu no muhsu grahmatam rohkā dabs-
buht. — Warr arri wehl taggad par rubli sudr. muhsu pirmu sehju dabbuht tāpatt
tē sinnamā weetā, kà arri Zelgawā pee Steffenhagen-kunga.

Sinna, jif naudas 11. Mei-mehn. deenā 1837 eeksch Nihges maksaja
par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. nauda. Rb. S.	Par	Maksaja:	Sudr. nauda. Rb. S.
1	pühru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 15	1	pohdu (20 mahrzineem) wassu	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabaka	65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 80	—	fwesta	1 60
—	ausu	— 65	—	dseltes	— 65
—	firnu	1 50	—	linnu, frohna	2 —
—	rupju rudsu = miltu	1 5	—	bratka	1 80
—	bihdeletu rudsu = miltu	1 50	—	kannepu	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2 20	—	schichtu appinu	3 —
—	meeschu = putrainu	1 40	—	neschichtu jeb prezzes appinu	2 —
—	eefala	1 5	—	muzzu silku, eglu muzzā	6 50
—	linnu = sehklas	2 50	—	lasdu muzzā	6 75
—	kannepu = sehklas	1 50	—	smalkas sahs	4 20
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	4 —	—	rupjas baltas sahs	4 40
barrotu	wehrschu galku, pa pohdu	1 —	—	wahiti brandwihna, puffedegga	5 50
			—	diwdegga	7 50

Weenu sudraba rubli warreja dabbuht par 357 kapeikeem warra naudas.

Lihds 11. Mei pee Nihges irr atnahkuschl 268 fuggi un aisbraukuschl 70.

Brishw drikkcht. No juhmallas-gubbernementu augstas walbischanas puffed:

Dr. C. E. Napier sky.